

Täysistunto

Perjantai 7.3.2025 klo 13.00—13.34

7. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus 2024

Kertomus K 6/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan. [Hälinää — Puhemies koputtaa] — Keskustelu. Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

Keskustelu

13.04 **Miapetra Kumpula-Natri sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Elämme tällä hetkellä täysin poikkeuksellisia aikoja. Kukaan ei pari kuukautta sitten olisi voinut millään tavalla ennustaa sitä täyskäännöstä, joka nyt on nähty länsimaisissa ja yhtenäisyydessä. Venäjän kolme vuotta sitten aloittama brutaali hyökkäyssota Ukrainaa kohtaan tappaa ihmisiä päivittäin. Rauha on tavoitteemme, mutta ei hinnalla millä hyvänsä. Eurooppa on herännyt, ja sen täytyy näin herätä.

Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen puolella olemme tehneet asian eteen myös työtä. Historia on osoittanut, että rauhansopimus ilman hyökkääjän vastuuvollisuutta ei ole kestävä tai oikeudenmukainen. Lopulta se johtaisi vain loputtoman vihan ja koston kierteeseen, jonka seurauksia näemme maapallollamme useassa paikassa edelleen. Euroopan neuvoston perustama vahinkorekisteri ja pian voimaan tuleva kompensatiomekanismi ovat merkittäviä työkaluja Venäjän vastuuvollisuuden varmistamiseksi hyökkäyksestä Ukrainaan ja sen jälkeen rauhan rakentamiseen. Vastuuvollisuuden kompensatiomekanismi tulee olemaan elintärkeä osa rauhanprosessia, sovintoprosessia ja jälleenrakentamista. Painostamme parlamentaarikkoina myös hallituksia pääsemään valmiiksi perustamaan erityistuomioistuinta.

Olen itse kotiutunut viime viikolla Ukrainasta, jossa pääsin Suomen Euroopan neuvoston valtuuskunnan puheenjohtajana kokemaan pienen palan sitä todellisuutta, jossa miljoonat ukrainalaiset tällä hetkellä elävät. Pääkaupungissa Kiovassa oli kohtuuturvallista, mutta sielläkin jatkuvat ilmahälytykset ja pommitusten keskellä oleminen tuntuivat kyllä eksoottisilta — jos näin voisin laimeasti sanoa. Kaiken tämän keskellä ukrainalaiset osoittavat uskomatonta urheutta ja periksiantamattomuutta meidän arvojemme ja turvallisuuden puolustamiseksi. Samalla Ukraina valmistautuu rauhan aikaan kehittämällä omia demokraattisia prosessejaan.

Euroopan neuvoston varapuheenjohtaja Saara-Sofia Sirén valittiin viime viikolla parlamentaarisen yleiskokouksen oikeusvaltio ja demokratia -maaraporttijohtajaksi Ukrainan suhteen, ja hän pääsee sitä kautta vaikuttamaan Ukrainan yhteiskunnan rakentamiseen. Minulla itselläni on ilo toimia Ukrainan lasten tilannetta parantavan verkoston varapuheenjohtajana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2025 vp

jana, kokoustimme eilen viimeksi Pariisissa. Tavoittemme on laatia ja edistää työkaluja Ukrainasta Venäjälle väliaikaisesti vallattujen alueiden lapsien palauttamiseksi ja auttamiseksi. Järjestämme tästä aiheesta myös kansainvälisen seminaarin keväällä täällä eduskunnassa.

Viime vuonna 75 vuotta täyttänyt Euroopan neuvosto perustuu ihmisoikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltioon. Näillä arvoilla on ollut merkittävä rooli rauhan ylläpitämiseksi Euroopassa. Ne perustuvat ajatukseen, että oikeudenmukaiset, tasa-arvoiset, avoimet ja inklusiiviset yhteiskunnat luovat hyvinvointia, taloudellista turvaa ja vakautta yhteiskunnille. Demokraattisissa ja ihmisoikeusperusteisissa yhteiskunnissa korostetaan yhteistä hyvää, joka välillä tuntuu unohtuvan yksilökeskeisessä nyky-yhteiskunnassa. Yhdessä tekeminen paikallis- ja globaalitasolla on aina parempaa kuin polarisoitunut moninapaisuus.

Demokratian arvot ovat valitettavasti taantumassa myös Euroopan neuvoston omissa maissa. Tutkimusten mukaan jo yhdeksän Euroopan neuvoston 46 maasta on kehittymässä demokratian kulmasta väärään suuntaan, osa todella nopeasti. Georgian vaalien jälkeinen rujo ja nopea tilanteen huononeminen sekä Azerbaidžanin päätös jättäytyä pois yleiskokouksen toiminnasta kokonaan ovat räikeitä esimerkkejä tästä. Demokratiaa heikennetään myös lainsäädännöllä ja erilaisilla kansanäänestyksillä, joiden tarkoituksena itse asiassa saattaa olla vain kansanvallan heikentäminen.

Demokratian tukeminen ja edistäminen etenkin Valko-Venäjällä ja Venäjällä oli viime vuonna näkyvästi esillä täällä eduskunnassa, kun entinen valtuuskunnan puheenjohtaja Kimmo Kiljunen, joka oli myös yleiskokouksen pysyvä Valko-Venäjä-raporttija, järjesti alkuvuonna seminaarin Valko-Venäjän demokraattisille oppositiovoimille. Syyskuussa Julija Navalnaja ja juuri venäläisestä vankilasta vapautunut Vladimir Kara-Murza vierailivat Suomessa. Molempien vierailujen tavoitteena on osoittaa tukea demokraattisille voimille ja heidän valtioidensa rakentamiselle. Tammikuun istunnossa työ eteni niin, että Valko-Venäjän demokraattiselle oppositiolle myönnettiin seuraajastatus yleiskokoukseen.

Totesitte jo viime vuonna, että Suomi on kokoaan suurempi toimija Euroopan neuvostossa ja sen yleiskokouksessa. Suomen valtuuskunnan jäsenillä ja varajäsenillä on tällä hetkellä vastuullaan peräti viisi raporttia ja maaraportteja sen päälle, ja Suomi näkyy ja kuuluu jokaisessa valiokunnassa ja istunnossa. Kiitän valiokuntaa aktiivisuudesta. Valtuuskunta on osallistunut vaalitarkkailuihin muun muassa Moldovassa ja Georgiassa ja tavannut useita valtuuskuntia ja ryhmiä ja puhunut eri tilaisuuksissa. Resilienssin vahvistamista käsittelevä sivutapahtuma ja marraskuussa uusinta Euroopan neuvoston sopimusta eli tekoälyä ja ihmisoikeuksia käsittelevä seminaari olivat osoituksia teemoista, joissa Suomella on tarjota osaamista maailmalla. Seuraavat kaksi vuotta pääsen vaikuttamaan yleiskokouksen päätöksentekoon puheenjohtajistossa, sillä toimin yleiskokouksen yhtenä varapuheenjohtajana.

Euroopan neuvosto on järjestö, joka saa asioita aikaiseksi. Siihen vaikuttaa määräenemistöön perustuva päätöksenteko, oikeudellisesti sitoviin sopimuksiin perustuva toiminta. Välillä päätöksenteko tuntuu turhan hitaalta. Yleiskokous puolsi jo viime vuonna Kosovon Euroopan neuvoston jäsenyyttä, mutta ministerikomitea ei ole kyennyt panemaan jäsenyysasiaa täytäntöön. Perustelut yleiskokouksen päätökselle olivat, että kosovolaiset ansaitsevat pääsyn ihmisoikeustuomioistuimen piiriin. Katsotaan, eteneekö asia nyt, kun vaalit on pidetty. Myös EU:n liittyminen ihmisoikeussopimukseen — Suomen ikivanha tavoite — on edelleen kesken, mutta toivottavasti sekin asia ratkeaa pian.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2025 vp

Euroopan neuvoston edistämistä arvoista ei saa aina raflaavia otsikoita, eivätkä sopimukset aiheuta suuria värityksiä ihmisten arkielämässä ja jokapäiväisessä arjessa. Järjestyksen merkitys on siinä, että se on kaikkien ihmisten puolella, niittenkin ihmisten, jotka ovat syntyneet maailmaan huonoilla korteilla. Euroopan neuvoston arvot otetaan usein itsensänselvänä ja ne huomataan sitten, kun ne viedään ja maa ajautuu epävarmuuteen ja kaaokseen. Vapaassa maailmassa on tilaa erilaisille mielipiteille ja näkemyksille. Se on osa demokratiaa. Euroopan ihmisoikeussopimuksen sananvapaus tarkoittaa, että jokainen saa puhua mielensä mukaan, mutta sanoilla ei saa loukata muiden ihmisoikeuksia, ei saa siis syrjiä tai kannustaa väkivaltaan. Loppupeleissä se tarkoittaa sivistynyttä keskustelukulttuuria, jossa sanat riitelevät eivätkä ihmiset.

Kiitos omalle valtuuskunnalleni ja muille työmme tukemisesta. Työ jatkuu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

13.12 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Euroopan neuvosto käsittelee ihmisoikeuskysymyksiä ja varjelee perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista, ja yksi Suomessa perustuslaissa turvattu oikeus on yhdenvertaisuus. Sen toteutumista täällä Suomessa valvoo riippumaton viranomainen, yhdenvertaisuusvaltuutettu.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on 6.3. antamassaan perustellussa kannanotossa todennut, että sisäministeriön poliittinen johto on ohjeistanut valmistelemaan pakolaiskiintiöpäätöstä perustuslain ja yhdenvertaisuuslain vastaisesti. Ministeriön poliittisesta johdosta vastaa ministeri. Ministeri vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta. Yhdenvertaisuusvaltuutetun perustellun kannanoton perusteella vaikuttaa siltä, että päätöksen valmistelua on ohjattu lainvastaisesti pyrkien priorisoimaan kristittyjä pakolaisia muslimimaista tulevien pakolaisten kustannuksella.

On totta, että myös kristityt voivat olla ja ovatkin tietyissä maissa sellaisen vainon kohteeksi joutuva vähemmistöuskonto, joka tarvitsee kansainvälistä suojelua, mutta kuten yhdenvertaisuusvaltuutettu on todennut, kristinusko ei voi kuitenkaan olla sellainen yleinen peruste, jota priorisoidaan yli muiden uskontokuntien. Uskontoon perustuva syrjintä ei ole sallittua.

Pääministeri Orpo on täällä eduskunnan edessä todennut odottavansa yhdenvertaisuusvaltuutetun selvityksen valmistumista ja kunnioittavansa sitä mutta ei tulosten valmistuttuakaan ole tehnyt ilmiselviä johtopäätöksiä sisäministeri Rantasen asemasta. Pääministeri Orpolla olisi ollut mahdollisuus todeta, että yhdenvertaisuusvaltuutetun perustellun kannan johdosta ministeri Rantasella ei ole edellytyksiä jatkaa ministerinä. Näin ollen en näe muuta mahdollisuutta kuin tehdä eduskunnalle asiasta esityksen.

Arvoisa puhemies! Esitän edellä mainituin perustein, että eduskunta toteaa, ettei ministeri Rantanen nauti eduskunnan luottamusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

13.14 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Yhdenvertaisuusvaltuutettu on todennut, että sisäministeriön poliittisen johdon valmistelema ohjeistus on ollut syrjivää asettaen pakolaiset eri asemaan heidän alkuperänsä ja uskonnon perusteella. Eriyisen huolestuttavaa on, että syrjivä toiminta kohdistui jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin vaarantaen heidän ihmis- ja perusoikeuksiensa toteutumisen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2025 vp

Julkisella vallalla on myös perustuslain mukaisesti velvollisuus turvata perus- ja ihmisoikeudet ja ministerillä korostunut vastuu siitä, että poliittista harkintavaltaa käytetään yhdenvertaisuuslain mukaisesti. Ministerin toiminta ei ole täyttänyt näitä ehtoja. Ministeri Rantanen ei aiemminkaan ole halunnut luoda uusia laillisia väyliä tulla Suomeen. Hän on halunnut vähentää turvaan otettavien määrää, ja nyt viimeisimpänä hän on halunnut lajitella tulijoita uskonnon perusteella ja on näin ohjaamaansa ministeriötä ohjeistanut. Suomi ei saa valua suuntaan, jossa hallituksen ja sen ministereiden ei tarvitse piitata perustuslaista.

Arvoisa puhemies! Näistä syistä kannatan edustaja Hyrkön tekemää esitystä siitä, että eduskunta toteaa, ettei ministeri Rantanen nauti eduskunnan luottamusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

13.15 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus osoittaa, kuinka keskeisessä roolissa Suomi on ollut eurooppalaisen yhteistyön vahvistamisessa. Euroopan neuvosto on 75-vuotisen historiansa aikana ollut merkittävä toimija demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen turvaamisessa. Näitä arvoja ei voida pitää itsestäänselvyytenä, vaan niiden puolustaminen vaatii jatkuvaa työtä ja sitoutumista. Kertomuksen mukaan demokratiaa haastavat tänä päivänä monet tekijät. Myös sananvapauteen ja median toimintaympäristöön kohdistuu yhä suurempia paineita useissa Euroopan maissa.

Suomen valtuuskunnan työ Euroopan neuvostossa on ollut aktiivista ja näkyvää, ja on tärkeää, että Suomi jatkaa vahvana puolestapuhujana demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen puolesta.

Arvoisa herra puhemies! Ihmisoikeudet ovat Euroopan neuvoston keskeinen perusta. Toimintakertomus nostaa esiin huolen ihmisoikeuksien heikentymisestä tietyissä jäsenmaissa, ja on tarpeen puuttua esimerkiksi sananvapauden ja oikeusvaltioperiaatteen rikkomuksiin.

Yleiskokous on tehnyt työtä sen eteen, että jäsenmaat noudattavat yhteisiä ihmisoikeus-sopimuksia ja -sitoumuksia. Erityisen tärkeää on ollut haavoittuvassa asemassa olevien, kuten lasten, naisten ja vähemmistöjen, oikeuksien puolustaminen. Suomi voi olla ylpeä siitä, että valtuuskuntamme on ollut aktiivisesti mukana tässä työssä. Kertomuksessa korostetaan myös ympäristöön liittyviä ihmisoikeuskysymyksiä, kuten oikeutta puhtaaseen ja terveelliseen ympäristöön. Ilmastonmuutos ja sen vaikutukset ihmisoikeuksiin ovat merkittävä osa Euroopan neuvoston keskustelua, ja Suomen tulee jatkaa vaikuttamistyötä kestävän kehityksen ja ympäristönsuojelun edistämiseksi.

Arvoisa herra puhemies! Euroopan neuvoston yksi tärkeimmistä tehtävistä viime vuosi-
na on ollut Ukrainan tukeminen Venäjän raakalaismaisen hyökkäyssodan keskellä. Euroopan neuvosto on tehnyt mittavia toimenpiteitä tukeakseen Ukrainaa ja sen kansalaisia. Esimerkiksi Ukrainan vahinkorekisteri on merkittävä askel siinä työssä, jolla Venäjä saate-
taan vastuuseen sodan aiheuttamista tuhoista. Suomen on tärkeää jatkaa Ukrainan tukemista kaikin mahdollisin keinoin niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Tämä toimintakertomus osoittaa, että Suomi ei ole yksin puolustamassa demokratiaa, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltiota. Olemme osa laajempaa eurooppalaista yhteisöä, joka jakaa nämä arvot ja työskentelee yhdessä niiden turvaamiseksi. Meidän tehtävämme on varmistaa, että tämä työ jatkuu entistä määrätietoisemmin. — Kiitos, arvokas puhemies.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joonas Räsänen, olkaa hyvä.

13.19 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tämä Suomen valtuuskunnan kertomus Euroopan neuvoston toiminnasta vuodelta 2024 on kyllä taitavasti laadittu, ja sen lukeminen on hyvä keino päästä jälleen vähän paremmin perille siitä, miten näitä meillemme kaikille tärkeitä yhteisiä asioita yhteistyössä muiden kanssa hoidetaan, ja tästä kertomuksen esittelystä iso kiitos edustaja Kumpula-Natrille. Kertomuksen pohjalta voi kyllä vetää sen johdopäätöksen, että Euroopan neuvostokin on tässä vaikeassa tilanteessa kyennyt kuitenkin keskustelemaan niistä tärkeimmistä asioista, pystynyt ottamaan kantaa Ukrainan puolesta, mutta niin kuin huomaamme, varmasti neuvoston toimintaa voisi monelta osin kehittää myös tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Kun tässä keskustelussa nousi esille myös tämä epäluottamuslauseen esittäminen ministeri Rantasen toimintaa kohtaan, niin ajattelin siitä kokonaisuudesta muutaman sanasen lausua:

Ensinnäkin eilinen yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunto liittyen ministeri Rantasen toimintaan tässä pakolaiskiintiöasiassa oli kyllä pysäyttävä. Siinähan tosiasiallisesti yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa, että ministeriön johto on käyttänyt poliittista harkintaa ja pyrkinyt ohjaamaan päätöstä kiintiöpakolaisten ottamisesta laittomilla perusteilla, siis laittomilla perusteilla pyrkinyt vaikuttamaan siihen, miten tämä pakolaiskiintiö kohdennetaan. Tämä on kyllä hyvin vakava kannanotto, ja nyt tätä kokonaisuutta varmasti myös sitten oikeuskansleri pohtii.

Sen sijaan, että näillä epäluottamuslause-ehdotuksilla tässä salissa asiasta tehdään enemmänkin poliittinen kysymys, nauttiiko yksittäinen ministeri eduskunnan luottamusta, itse ajattelisin, että olisi varmaan tärkeämpää katsoa nyt, mitä tässä juridisessa prosessissa tapahtuu. Juridisen prosessinhan saa kymmenen kansanedustajaa halutessaan liikkeelle sillä, että jättää allekirjoitetun muistutuksen asiasta perustuslakivaliokunnalle, ja näin sitten asia etenee. Tähän samaan kokonaisuuteen päädytään, totta kai, siinäkin tilanteessa, että oikeuskansleri toteaa, että sisäministerin toiminnassa on moitittavaa ollut. Senpä takia, mikäli tätä kokonaisuutta haluttaisiin tässä talossa viedä eteenpäin, suosittelisin, että jos täällä kymmenen kansanedustajaa löytyy, niin he voivat todella tämän muistutuksen perustuslakivaliokunnalle tehdä, ja niin tämä prosessi olisi enemmänkin juridinen, koska loppupeleissä tässä on kysymys siitä, onko lakia rikottu vai ei.

Mutta, arvoisa puhemies, tämä olisi hyvä tehdä senkin takia, että edellisen kerran, kun tässä talossa vastaava prosessi ministeriä kohtaan on laitettu liikkeelle, ensimmäisenä allekirjoittajana itse asiassa toimi nykyinen sisäministeri Rantanen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

13.22 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Tämä valtuuskunnan kertomus käsittelee ihmisoikeuksia, pakolaisuutta ja syrjimättömyyttä. Siksi on palattava viime lokakuuhun, kun selvisi, että perussuomalaiset pyrkivät vähentämään muslimien ottamista kiintiöpakolaisiksi kohdentamalla kiintiöpakolaisvalinnan kristittyihin. Vasemmistoliiton edustaja Honkasalo pyysi kirjallisessa kysymyksessään sisäministeriltä selvitystä pakolaiskiintiön kohdentamisesta. Silloinen sisäministeri Ranne vastasi, että kohdentaminen tehdään syrjimättä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2025 vp

Yhdenvertaisuusvaltuutettu alkoi selvittämään sisäministeriön poliittisen johdon mahdollisesti syrjivää toimintaa. Sille syntyi vahva oletama perustuslain ja yhdenvertaisuuslain vastaisesta toiminnasta. Olettamaa tuki mediankin saama asiakirja, jonka mukaan poliittisen johdon preferenssinä olivat muun muassa kristityt. Ministeri Rantanen kiisti syrjinnän toistuvasti eikä ottanut vastuuta kannettavakseen.

Pääministeri tuki Rantasta ja kielsi syrjintää tapahtuneen. Vielä marraskuussa pääministeri Orpo sanoi vastauksessaan kansanedustaja Veronika Honkasalon kyselytutkimukseen kunnioittavansa yhdenvertaisuusvaltuutetun selvitystä ja odottavansa sen tuloksia. Pääministeri Orpolla oli uusi tilaisuus reagoida asiaan, mutta tänäaamuisten tietojen perusteella hän jättää tilaisuuden käyttämättä.

Pääministerin vielä marraskuussa kunnioittama yhdenvertaisuusvaltuutetun kannanotto on nyt valmistunut. Ministeri Rantanen on rikkonut yhdenvertaisuuslakia ja perustuslain yhdenvertaisuusperiaatetta pakolaiskiintiön kohdentamisen valmistelussa. Samaan aikaan, kun hallitus on näennäisesti sitoutunut rasismitiedonannollaan edistämään yhdenvertaisuutta, toimii sen ministeri häikäilemättömän syrjivästi.

Arvoisa puhemies! On aivan yksiselitteistä, että myös ministerin on noudatettava lakia ja toimittava perustuslain mukaisesti. Nyt näin ei ole tapahtunut, ja vastuuta teoista on pakoilta kuukausien ajan. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän mielestä sisäministeri Rantasella ei yhdenvertaisuusvaltuutetun kannanoton jälkeen ole edellytyksiä jatkaa tehtävässään. Siksi kannatan edustaja Hyrkön esittämää epäluottamusta ministeri Rantaselle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

13.25 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus vuodelta 24.

Kertomusvuonna Euroopan neuvosto täytti 75 vuotta, ja sillä on ollut merkittävä rooli rauhan ylläpitämisessä Euroopassa. Nyt jos koskaan on tärkeää puhua rauhasta ja nähdä se tilanne, mikä myös Euroopassa on. Sitovat ihmisoikeusnormit, demokratian kehittäminen ja oikeusvaltion rakentaminen luovat hyvinvointia ja taloudellista turvaa. Autoritaarisissa valtioissa näitä arvoja ei ole, ja se johtaa perustarpeiden täyttymisen, vapauden ja inhimillisyyden puutteisiin.

Demokratian tilanne on huolestuttavalla tiellä. Yhteiskuntia ja demokratiaa haastavat myös uudet teknologiat, kuten tekoäly ja siitä kehittyneet hybridivaikuttamistoimet, sanotaan kertomuksen tiivistelmässä.

Haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden suojelu on ollut tärkeässä osassa yleiskokouksen raportoinnissa. Täällä mainitaan muun muassa tammikuun istunto, jossa käsiteltiin lasten hyväksikäyttöä instituutioissa. Yleiskokous toteaa, että julkisissa, yksityisissä ja uskonnollisissa instituutioissa tapahtuva lapsiin kohdistuva väkivalta ja hyväksikäyttö sekä tekijöiden rankaisemattomuus on sietämätöntä. Päätöslauselma toteaa, että jäsenmaiden tulee selvittää väkivalta- ja hyväksikäyttötapaukset, asettaa tekijät syytteeseen ja antaa sopivia rangaistuksia, ja uhrien asemaa tulee myös vahvistaa. Uhreille tulee varmistaa riittävä korvaus. Lisäksi yleiskokous on todennut, että väkivaltaa ja lasten hyväksikäyttöä torjutaan lisäämällä tietoa ongelmasta ja tarkastelemalla instituutioiden käytäntöjä.

Tärkeitä teemoja, mutta haluan nostaa myös yhden demokratian ja ihmisoikeuksien kannalta merkittävän asian esille, nimittäin myös Eurooppa ikääntyy. Eurostat on tutkinut, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2025 vp

65-vuotiaiden osuus kasvaa huomattavasti ja 50 vuoden kuluttua heitä on jo 30 prosenttia väestöstä ja myös yli 80-vuotiaiden osuus nousee. Eli tarvitsemme myös toimia, huomioita ja havaintoja ikääntyvän Euroopan edessä, elikkä ymmärrämme ne paineet, mitä myös ikääntyvä Eurooppa, niin kuin myös ikääntyvä Suomi, meille kaikille tuo. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. — Perutaan äskenen päätös. Näyttää siltä, että listalla on vielä yksi puheenvuoropyyntö sellaiselta edustajalta, joka on paikalla salissa, ja meillä on vielä muutama minuutti aikaa. — Olkaa hyvä, edustaja Mikkonen. [Anna-Kristiina Mikkonen: Saako kuitenkin lähestyä puhujapöytä?] — Olkaa hyvä.

13.28 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Kiitos, arvoisa puhemies, tästä yllättävästä joustavuudesta, jota tästä parlamentista löytyy. — Euroopan neuvostohan täytti tosiaan 75 vuotta vuonna 2024. Euroopan neuvosto on maanosamme vanhimpia ihmisoikeus- ja oikeusvaltiotoimijoita, joita Euroopasta siis tosiaan löytyy.

Euroopan neuvostolla on ollut kaikkineen merkittävä rooli rauhan ylläpitämisessä Euroopassa. Euroopan neuvoston edistämiä arvoja ei kuitenkaan voi ottaa itsestään selvyyksinä, sillä demokratian tilanne on tällä hetkellä huolestuttavalla tiellä ja kansallismielisyys on nousussa. Lisäksi yhteiskuntamme demokratiaa haastavat uudet teknologiat tekoälyn ja hybridivaikuttamistoimien kautta.

Euroopan neuvoston tuki Ukrainalle on ollut vankkumaton ihan sodan alusta lähtien. Viime vuonna muun muassa Euroopan neuvoston perustama Ukrainan vahinkokorvituslautakunta vastaanottanut kymmeniätuhansia vahinkoilmoituksia. Venäjän melkein kolme vuotta sitten aloittama laiton hyökkäyssota Ukrainassa on osoitus rauhan ja vapauden hauraudesta.

Vuonna 2023 julkaistussa demokratiaindeksissä todetaan, että yhdeksässä Euroopan neuvoston 46 jäsenmaasta demokratia on kehittymässä huolestuttavaan suuntaan. Sitoutuminen kansainvälisiin sopimuksiin ja ihmisoikeussitoumuksiin on viime vuosina ottanut useita askelia taaksepäin monissa jäsenmaissa. Ihmisten ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden hyväksi laadittuja sääntöjä kyseenalaistetaan tilanteissa, joissa koko maailman järjestys on siirtymässä uuteen asentoon. Huoli ja pelko maailman kriiseistä ja tulevaisuudesta purkautuu usein asenteisiin, joissa vastakkainasettelulle ja vihamielisyydelle annetaan tilaa. Ihmisoikeuksien tarkoituksena on taata kaikille yhtäläiset oikeudet. Yksilöllisyyttä korostavassa maailmassa ”minun oikeuteni” koetaan usein tärkeämmäksi kuin ”sinun oikeutesi”, vaikka oikeuksien pitäisi olla kaikille samat. Euroopan neuvoston yleiskokous on vuonna 2024 nostanut raporteissaan esiin muun muassa ihmisoikeuksiin ja oikeusvaltioperiaatteeseen kohdistuvia haasteita.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen takaama sananvapaus sisältää velvollisuuden olla rikkomatta sananvapaudella muita ihmisoikeuksia. Myös toimittajien toimintakenttää on vaikeutettu useissa jäsenmaissa. Sisäiseen turvallisuuteen vetoaminen ja toisinajattelijoihin kohdistuvat häirintäkanteet ovat yhä useammin keinovalikoimassa, kun halutaan hillittää toimittajia tai ilmiantajia. Tämä on huolestuttava kehityssuunta, johon yleiskokous päätöksillään on halunnut vaikuttaa. Henkilökohtaisesti minut on nimetty Euroopan neuvoston raporttoreksi raporttiin ilmiantajista, Ensuring Better Protection for Whistleblowers, josta aikanaan esittelen yleiskokouksessa raportin.

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunta on ollut hyvin aktiivinen ja näkyvä toimija parlamentaarisisessa yleiskokouksessa. Meitä edustajia on valittu useisiin raportteihin rapor-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2025 vp

toijiksi, ja olemme muun muassa käyneet tarkkailemassa eri vaaleja, kuten edustaja Honkonen Moldovassa ja allekirjoittanut Georgiassa.

Euroopan neuvosto on aktiivinen toimija ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen puolustajana. — Kiitos. [Juha Hänninen: Hyvä puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen poissa, edustaja Kokko poissa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.